

Dr. Vincent Hoek
Enterprise Architect, I-Interimrijk.nl,
onderdeel van de Uitvoeringsorganisatie
Bedrijfsvoering Rijk

NOG NET NIET WAAR GEBEURD...

DEN QUEESTE NAAR WAARACHTIGHEID

Toen Narik, den waard der taveerne, den drie ridders aan zagt komen rijden, haastte hij zich naar buiten, om hen te helpen afstijgen en de paarden vast te binden. Hij wreef zich in den handen en kon nauwelijks den sluwen glimlach verbergen, die over zijn gezicht gleed. "Haast je wat vlerk!", donderde Heer Theobald. "Vult den bekers tot den rand en verdwij!" "De Heeren zullen tevreden zijn", antwoordde de waard onderdanig, maar zijn oogjes glinsterden valsch. Toen den waard verscheen ledigden de Heeren hun roemers in één teug. "Alle duivels, lompe vlegel, schenkt beteren wijn, die zuiver is en niet - zoals deze - , naar medicijn smaakt!" De waard verbleekte een weinig, maar een paar minuten later al, snorkten den ridders zóó, dat iedere voorbijganger hen had kunnen hooren. Toen trad de waard tevoorschijn. Zijn onderdanigheid was verdwenen en spottend bekeek hij de ridders. Geen teeken van leven. "Ziezo Gregorius", zei den waard tegen een grijsaard die aarzelend zijn hoofd om de hoek stak. "Daar was weinig tooverdrank voor noodig. Vort met hen, in den geheimen kelder onder de haard. Morgen weten zij hier niets meer van en berekenen wij hen een flinken prijs voor al hun brassen".

Zoals alles in het Leven liep het anders. Gedroogde kruiden boven den haard vingen wegspattende vonken en oogenblikkelijk vatte het rieten dak vlam. Zwarte, halfverkoelde balken vielen op het luik van den geheimen kelder en maakten het onmogelijk haar nog te openen. Tijden gingen voorbij. In de loop der jaren vermolmde het hout

van de balken, de wind blies er zand en droge aarde overheen, waar later gras en mos en bomen op groeiden en niets verried meer de aanwezigheid van een kelder onder den grond ... tot in 2022 een stokoude beukeboom werd gerooid. De grond dreunde. Meenende dat het gemeene grau nabij was, greep een zekere hand naar zijn scherpe zwaard. Groot was zijn verbazing toen hij slechts ijle lucht omvatte. "Seldrementen, hoe duister is het hier!" Met zijnen tondel ontstak een der ridders een kaars, pakte zijn zwaard, stak het tusschen een spleet in dat vermaledijde gewelf en trok met allen kracht: het luik was geopend. "Bijlo, door tooverij zijn wij in een vreemd land terecht gekomen. Zouden wij geslapen hebben? Alles is anders! Wie vertelt ons nu den waarachtige waarheid van dees wereld in dien wij nu te verpozen hebben?" In slaap vallen en jaren later weer wakker worden in een veranderde wereld. Het is een thema dat terugkomt van Den Ridders uit den Geheimen Kelder tot Les Visiteurs uit 1993, met onvolprezen middeleeuwers Godefroy de Papincourt en Jacquouille la Fripouille.

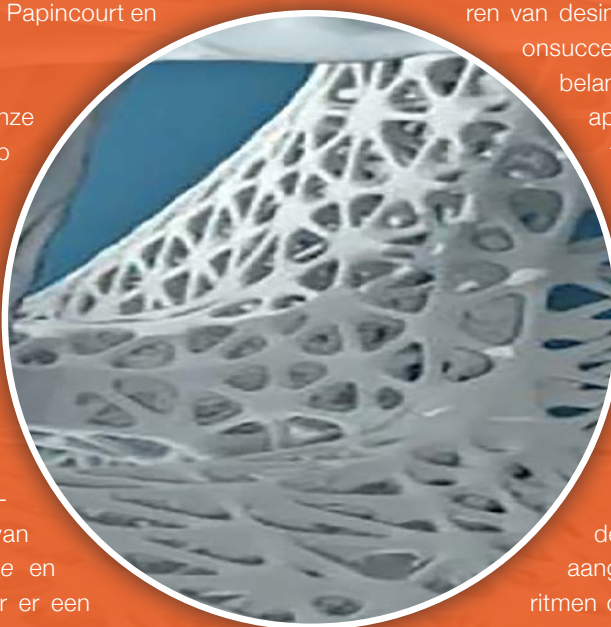
De COVID-19-pandemie heeft onze wereld slechts twee jaar in slaap gebracht. Twee jaar waarin de pandemie gelijk opging met een infodemie. Wat in die tijd de waarachtige waarheid was, was moeilijker uit te leggen dan aan 'Les Visiteurs', want nepnieuws verspreidde zich nog sneller en gemakkelijker dan het virus en bleek net zo gevaarlijk. De term 'infodemiologie' werd in 2002 bedacht in een redactioneel artikel van *het American Journal of Medicine* en gedefinieerd als: ... gebieden waar er een kennisvertalingskloof heerst tussen het beste bewijs (wat sommige experts weten) en de praktijk (wat de meeste mensen doen of geloven), evenals markers voor 'hoogwaardige' informatie (Eysenbach, 2002). Een infodemie bestaat uit een paar feiten, vermengd met angst, speculatie en geruchten, die snel wereldwijd worden versterkt en doorgegeven door moderne informatietechnologieën en van invloed blijken op economieën, politiek en veiligheid (Rothkopf, 2003). Desinformatie wordt herkend als valse informatie die wordt gedeeld, maar zonder kwade bedoelingen. Desinformatie is valse informatie die opzettelijk wordt gemaakt en gedeeld om schade te veroorzaken.

Gezondheidsmisinformatie draagt aantoonbaar bij aan het dodental, terwijl desinformatie via sociale mediaplatforms ongegronde paniek veroorzaakt. Lokale interacties kunnen wereldwijde gevolgen hebben, wanneer informatie bedoeld voor intieme netwerken onderdeel wordt van internationale structuren van bewezen en onbewezen overtuigingen. Disin-

formatie in een gezondheids crisis maakt ons kwetsbaarder: het ontmoedigt passende beschermende maatregelen, het bevordert het gebruik van valse remedies, het geeft een verkeerde voorstelling van zaken hoe het virus wordt overgedragen, het bagatelliseert de pandemierisico's, het misleidt tot het kopen van nepbescherming en het slachtofferd vermeerderde virusverspreiders.

De online mediaplatforms Facebook, Twitter en YouTube speelden een centrale rol. Uit onderzoek blijkt dat meer dan een kwart van de meest bekeken YouTube-video's over COVID-19 misleidende informatie bevatte en een wereldwijd miljoenenpubliek bereikte (Li, et al., 2020). Het leidde tot publieke erkenning van de verantwoordelijkheid die platforms hebben voor waarheidsverificatie en tot toename van de druk om datakwaliteit vanuit overheden, wetenschappers, artsen en het publiek (Wardle en Singerman, 2021). Het blokkeren van desinformatie op platforms blijkt echter onsuccesvol. Een rapport van de Europese belangenbehartigingsgroep Avaaz uit april 2021 toont aan dat desinformatie op feiten bij Facebook slechts één procent daalde tussen 2020 en 2021. Ondervangen duurt te lang en in die tijd zijn er al duizenden hyperlinks naar kopieën opgekomen. Natuurlijk kunnen wij algoritmen ontwerpen om te voorkomen dat desinformatie wordt versterkt; kan onderzoekers betere transparantie en toegang tot gegevens worden geboden; kan meertalig personeel worden aangesteld, om machine learning-algoritmen ook in andere talen dan het Engels te creëren en kun je recidivisten van desinformatie bestraffen. Dan nog is niet te vermijden dat digitale platforms verweven zijn. Actoren die op zoek zijn naar breed publiek publiceren op meer dan één sociaal mediaplatform en mensen delen nu eenmaal links, waardoor desinformatie zich ongecontroleerd door en tussen platforms verspreidt.

Een cruciale rol in de bestrijding van achterlijkheid blijkt echter Wikipedia te zijn. Wikipedia onderstreept het belang van gedepersonaliseerde, reclameloze, geverifieerde en verifieerbare data. Het is cruciaal om kennisbronnen te behouden die aantoonbaar vrij zijn van markten en slechts intersubjectieve feiten weergeven die voortvloeien uit hoogstaande data en strict gevolgde logica onder aantoonbaar toegepaste normatieve kaders. Dankzij DBPedia (Linked Data) zijn wiki's ook doorzoekbaar geworden door machines. Dit biedt hoop. Het W3C.org kent sinds kort de *Semantic HTML-vocabulary Group*, die een conceptstandaard opstelt voor een op RDF gebaseerde representatie van de HTML-vocabulaire. Met de

“Legal Engineering baseert zich op juridische bronnen, beleidsregels en bronnen”

HTML-vocabulaire in RDF kan elk type HTML-document zinvol worden weergegeven, gegenereerd en gevalideerd met alleen standaard semantische technologieën, zonder enige *vendor lock-in*. Bovendien kan volledige herkomst worden opgegeven voor een gegenereerd HTML-document, aangezien elk atoom van het document kan worden beschreven en semantisch verrijkt, *ex ante* (RDF) en *ex post* (Rdfa). Zeker als deze werkwijze gecombineerd wordt met *Legal Engineering*, het *Spatial Web* en real time context verificatie standaarden, zoals Fiware NGS LD.

Legal Engineering baseert zich op juridische bronnen (wet- en regelgeving) en beleidsregels en bronnen voor andere normen, zoals ethische, sociale, culturele en religieuze bronnen. Die bronnen worden uitgesplitst in generatieve en in situatonele normen. Generatieve normen (handelingen) bepalen of de handelingen van een actor in termen van voorwaarden, resultaat en belanghebbende, geldig of ongeldig zijn. Situatonele normen (rechten en plichten) helpen vast te stellen of een plichthouder, aanspraakhouder, creërende, terminerende en corrigerende handeling voldoet aan de feiten binnen de (trans)actie, te weten de voorwaarden waaronder proposities en predicaten ‘waar’ zijn. Het *Spatial Web* trekt dit alles door naar een wereld waarin de fysieke en virtuele realiteit, dankzij *Digital Twins* volledig versmolten zijn. Dit is keihard nodig, in een maatschappelijke realiteit die gekenmerkt wordt door de groei en convergentie van activerende technologieën, zoals augmented en virtual reality (AR/VR/XR) over geavanceerde netwerken (5H/6G) met real time geolocatie, IoT-apparaten en -sensoren, gedistribueerde grootboektechnologie (bijv. Blockchain) en kunstmatige intelligentie/machine learning (AI/ML). Tel daarbij de ontologische en semantische verfijning van

de interpretatie van wet- en regelgeving als normatieve kaders met hiërarchische impact, onder hoogstaande identiteit- en datakwaliteit verificatiestandaarden, zoals ISO 8000:116 (2019) en het bewust vervuilen van elk inhoudelijk discours wordt al een stuk moeilijker.

Zo ontstaat een volledig semantische weergave en uitvoering van digitale infrastructuur, zonder enige *vendor lock-in* en daarmee zonder doorslaggevende macht van een platform of vijandelijkheid voor de Rechtstaat, met aantoonbaar behoud van ethiek en rechtszekerheid. Door eisen te stellen aan content wordt intersubjectieve waarachtigheid verifieerbaar. Content kan worden gegenereerd met volledige inachtneming van wet- en regelgeving, aangezien deze normen gewoon kunnen worden gekoppeld en toegepast. Met volledige herkomstverificatie (*provenance*) kunnen dan fraude en nepnieuws worden bestreden door realtime te bewijzen hoe bepaalde gevoelige gegevens in het document (privacy, beveiliging) zijn afgeleid. Dankzij de creatie van een interoperabel systeem van leesbare koppelingen voor computers middels een goed gedefinieerd gegevensformaat (JSON-LD) en de toewijzing van unieke ID's (URL's of URN's) voor zowel data-entiteiten als de relaties tussen entiteiten, kan semantische betekenis voortaan direct worden opgehaald uit de data zelf. Waarachtigheid. Heer Theobald staarde peinzend naar zijn smartphone.